

Uchwała z dnia 8 marca 2007 r., III CZP 10/07

Sędzia SN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

Sędzia SN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

Sędzia SN Kazimierz Zawada

Sąd Najwyższy w sprawie ze skargi Jana K. przy uczestnictwie Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w W., sp. z o.o. na postanowienie zespołu arbitrów z dnia 11 września 2006 r., po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 8 marca 2007 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 4 grudnia 2006 r.:

"Czy sąd odrzuca bez wezwania do uiszczenia opłaty stałej skargę na orzeczenie zespołu arbitrów wniesioną w postępowaniu w sprawach gospodarczych także wówczas, gdy przedsiębiorcy nie reprezentuje adwokat lub radca prawny (art. 373 zdanie pierwsze w związku z art. 370 i art. 1302 § 3 i 4 k.p.c. w związku z art. 194 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163 ze zm.)?"

podjął uchwałę:

Rozpoznawana w postępowaniu gospodarczym skarga na orzeczenie zespołu arbitrów, wniesiona na podstawie art. 194 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. 2006 r. Nr 164, poz. 1163 ze zm.), nie podlega odrzuceniu bez wezwania do uiszczenia opłaty stałej, jeżeli przedsiębiorca nie jest reprezentowany przez adwokata lub radcę prawnego.

Uzasadnienie

Jan K., prowadzący Agencję Detektywistyczną Biuro Ochrony Mienia „P.”, złożył skargę na postanowienie zespołu arbitrów z dnia 11 września 2006 r. odrzucające odwołanie skarżącego od oddalenia jego protestu w postępowaniu o

zamówienie publiczne. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, do którego skarga wpłynęła, przekazał ją Sądowi Okręgowemu we Włocławku, który postanowieniem z dnia 27 października 2006 r. przekazał ją Sądowi Okręgowemu w Toruniu jako właściwemu. Sąd ten stwierdził, że opłata stała od skargi (art. 34 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: "u.k.s.c.") nie została uiszczona i postanowieniem z dnia 4 grudnia 2006 r. przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 194 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm. – dalej: "Pr.z.p.") nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o apelacji w postępowaniu toczącym się wskutek wniesienia skargi. Przepisy art. 370 i 373 k.p.c., dotyczące kontroli wstępnej apelacji, obejmują także brak opłaty, jednak nie regulują zasad i trybu jej uiszczania, co unormowano w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; zgodnie z art. 10 tej ustawy opłatę należy uiścić przy wniesieniu do sądu pisma podlegającego opłacie. Opłaty ponoszone w postępowaniu cywilnym, mimo fiskalnego celu, wpływają na realizację prawa do sądu, a ponieważ przepisy normujące tę sferę działania organów wymiaru sprawiedliwości są adresowane do szerokiego kręgu podmiotów, wymagają ścisłej regulacji, opartej na sformułowaniach jednoznacznych, podlegających przede wszystkim wykładni językowej.

Niepełność unormowania art. 370 i 373 k.p.c. wymaga uwzględnienia art. 10 u.k.s.c. również pod kątem znaczenia zasadniczego w tym przepisie zwrotu „przy wniesieniu do sądu”. Należy przy tym zauważyć, że według art. 8 ust. 1 u.k.s.c., w postępowaniu dotyczącym kosztów sądowych stosuje się (z zastrzeżeniem) przepisy kodeksu postępowania cywilnego, w których czynność wnoszenia środków odwoławczych i zaskarżenia oraz innych pism i określają utrwalone zwroty wskazujące odrębnie sąd właściwy do rozpoznania i sąd do którego wnosi się pismo (por. np. art. 169 § 1, art. 204 § 2, art. 369 § 1, art. 398⁵ § 1 i art. 424⁶ § 1 k.p.c.). Według tych przepisów, mających wpływ na wykładnię art. 10 u.k.s.c., wniesieniem jest złożenie pisma w sądzie lub czynność równoznaczna (np. art. 165 § 2 i 3 k.p.c.).

Przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (art. 9 pkt 1) dopuszczają rozdzielenie czynności opłacania i wniesienia pisma, nie zmienia to

jednak sensu użytych sformułowań, a przepisy art. 130² § 1-4 k.p.c., podobnie jak pozostałe przepisy dotyczące usuwania braków, odnoszą się bez wątpienia do pisma wniesionego, tj. znajdującego się w sądzie. Ścisła wykładnia art. 10 u.k.s.c., zgodna z przepisami kodeksu postępowania cywilnego normującymi postępowanie sądu (przewodniczącego) w razie złożenia apelacji dotkniętej brakiem opłaty, ogranicza więc zakres art. 130⁴ § 4 k.p.c. do zdarzeń typowych, tj. wnoszenia w sprawie gospodarczej do sądu pisma podlegającego opłacie.

Przyjmowana w ustawach łączących postępowanie sądowe z innym postępowaniem formuła wnoszenia pism „do sądu”, lecz „za pośrednictwem” organu administracji stwarza sytuację, w której pismo jest wnoszone, w znaczeniu potocznym, do tego organu, a w znaczeniu konwencjonalnym – do sądu. Prezes Urzędu nie ma jednak uprawnień do kontroli spełnienia wymogów fiskalnych (art. 185 ust. 3 Pr.z.p. *a contrario*). Wymagania formalne skargi, tryb kontroli wstępnej i sankcje nieusunięcia braków, a nawet przywracanie uchybionego terminu, zostały w Prawie zamówień publicznych uregulowane samodzielnie (art. 196 ust. 1 i art. 197 ust. 1 Pr.z.p.), jednak z pominięciem przepisów określających wyczerpująco tryb usuwania braków. Wskazówką może być końcowa część art. 197 ust. 1 dotycząca uzupełnienia braków w terminie, ponieważ sformułowanie to nawiązuje do art. 130 § 1 k.p.c., przy wykorzystaniu dwustopniowego „odpowiedniego” stosowania przepisów o postępowaniu apelacyjnym (art. 370 k.p.c. w związku z art. 194 ust. 2 Pr.z.p.) i przepisów o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.). Ten skomplikowany zabieg nie może jednak powodować ograniczenia prawa do sądu. (...)

Pośrednictwo Prezesa Urzędu nie ogranicza się do czynności technicznej, gdyż zgodnie art. 195 ust. 3 Pr.z.p. przekazuje on skargę z aktami postępowania odwoławczego sądowi właściwemu. W tym czasie skarżący nie ma bezpośredniego wpływu na postępowanie, a nieostre kryteria podziału między sprawy cywilne "zwykłe" i gospodarcze, a tym samym ustalenie sądu właściwego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CZP 123/05, "Glosa" 2007, nr 1, s. 89), powodują, że okres ten może się wydłużyć. W razie różnicy oceny co do właściwości sądu (rzeczowej, miejscowej i funkcjonalnej) między skarżącym, który niekoniecznie działa przez zawodowego pełnomocnika, a Prezesem Urzędu i sądem, uiszczenie opłaty, której wysokość wyłącza naklejenie znaków, może powodować dodatkowe perturbacje wydłużające merytoryczne rozpoznanie skargi.

Z tych względów należy uznać, że godny aprobaty cel unormowania zawartego w art.130² § 1-4 k.p.c., tj. usprawnienie postępowania, w razie obowiązkowego pośrednictwa organu administracyjnego w przypadku składania skargi adresowanej do sądu, zostaje osiągnięty, jeżeli skarżący po wniesieniu skargi i ustaleniu sądu właściwego zostaje wezwany do uiszczenia opłaty. Podobny wniosek – w odniesieniu również do obowiązków zawodowych pełnomocników – wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 133/06 (OSNC 2007, nr 10, poz. 153). (...)

Z tych względów, Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c., podjął uchwałę, jak na wstępie.